

Monmouthshire Select Committee Minutes

**Pwyllgor Perfformiad a Throsolwg
Neuadd y Sir Brynbuga NP15 1GA
Dydd Mawrth, 10fed Mawrth, 2026, 10.00 am**

Cynghorwyr yn Bresennol

Cynghorydd Sir Alistair Neill (Cadeirydd)

County Councillors: Jill Bond, Rachel Buckler,
John Crook, Steven Garratt, Meirion Howells,
Martin Newell, Paul Pavia, Peter Strong,
Laura Wright

C. Werrett

Swyddogion yn Bresennol

Robert McGowan, Swyddog Polisi a Craffu
Will Mclean, Prif Swyddog Plant a Phobl Ifanc
Ed Pryce, Cynghorydd Her, Arweinydd Gwasanaeth
Interim Strategol a Pholisi
Sharon Randall-Smith, Pennaeth Cyflawniad a
Chyrhaeddiad
Morwenna Wagstaff, Pennaeth Gwasanaeth,
Cynhwysiant
Nikki Wellington, Rheolwr Cyllid

Ymddiheuriadau: Dim

1. Datganiadau o Fuddiant

Nid oedd unrhyw Ddatganiadau o Fuddiant.

2. Fforwm Agored i'r Cyhoedd

Na.

3. Adroddiad Estyn - I graffu ar ganfyddiadau adroddiad diweddaraf Estyn.

Cyflwynodd y Prif Swyddog Will McLean yr adroddiad gyda'r Aelod Cabinet Laura Wright ac atebodd gwestiynau'r aelodau:

Sut gall aelodau etholedig ddeall ac ymateb yn well i ddiffygion ysgolion pan gânt eu holi'n rheolaidd gan drigolion?

Mae rheoli diffygion ysgolion o ddydd i ddydd yn nwylo penaethiaid a chyrrff llywodraethu, ond rydym yn cydnabod bod angen gwybodaeth gliriach ar aelodau er mwyn ymateb yn hyderus i bryderon y cyhoedd ac ystyried goblygiadau polisi ar lefel y sir. Byddai adrodd gwell ar achosion diffygion ac effeithiolrwydd ymyriadau yn helpu aelodau i gyflawni'r rôl hon a chefnogi craffu mwy gwybodus.

Pam mae cyfran y disgyblion a nodwyd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yn uwch na chyfartaledd Cymru, ac a yw hyn yn destun pryder? A oes risg bod disgyblion yn cael eu gor-ddiagnosis o ADY?

Mae'r ffigur yn ymwneud yn benodol â disgyblion â Chynllun Datblygu Unigol, sy'n gategori cyfreithiol wedi'i ddiffinio'n dynn. Gall disgyblion eraill brofi rhwystrau i ddysgu heb gyrraedd y trothwy hwn. Nid yw bod tua 2% uwchlaw cyfartaledd Cymru yn anarferol ac mae'n debygol o adlewyrchu cyfuniad o ffactorau, gan gynnwys eiriolaeth gref gan rieni. Rydym yn hyderus bod asesiadau'n gywir ac nad yw disgyblion yn cael eu tan-adnabod na'u gor-adnabod, gyda sicrwydd yn cael ei ddarparu trwy waith y tîm Cynhwysiant.

Beth yw'r sefyllfa bresennol o ran gweithredu diwydiannol ac adferiad ariannol yn Ysgol y Brenin Harri VIII?

Mae un diwrnod o weithredu diwydiannol eisoes wedi'i gynnal, gyda diwrnodau pellach wedi'u cynllunio. Er bod y Cyngor yn gweithio i atal gweithredu pellach, disgwylir i'r diwrnodau streic a gynlluniwyd fynd rhagddynt. Mae gwaith wedi'i wneud i roi sicrwydd ynghylch diswyddiadau gorfodol, ac mae staffio'n cael ei addasu i gyd-fynd yn well â nifer y disgyblion. Cytunwyd ar gyfnod adfer sy'n fyrrach na'r hyn a grybwyllir yn adroddiad Estyn ond sy'n dal i ymestyn dros amserlen sylweddol. Nod y dull yw cefnogi adferiad trwy dwf yn nifer y disgyblion yn hytrach na gostyngiadau staffio cyflym, gyda'r nod o adfer sefydlogrwydd ariannol heb beryglu addysg disgyblion, gan barhau i drafod ag undebau ac arweinyddiaeth ysgolion.

Pam nad yw adroddiadau i aelodau etholedig yn egluro'n glir y rhesymau dros orwariant ysgolion unigol neu effaith ymyrraeth y Cyngor, ac a ellir gwella hyn ar gyfer craffu yn y dyfodol?

Gall adroddiadau yn y dyfodol gynnwys gwybodaeth gliriach am dueddiadau mewn diffygion neu ormodedd ysgolion unigol, a yw cynlluniau adfer ar y trywydd iawn, a'r risgiau penodol y mae ysgolion yn eu hwynebu. Mae prif resymau dros orwariant yn cael eu deall yn dda ac maent fel arfer yn ymwneud â chostau staffio, staff cyflenwi, a phenderfyniadau ynghylch darpariaeth ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Rydym yn cydnabod yr angen i ddangos effaith ymyrraeth yn gliriach, gan gydbwysu tryloywder â'r angen i osgoi rhoi gwybodaeth sensitif am ysgolion unigol yn y parth cyhoeddus. Mae adrodd mwy manwl yn fwyaf ymarferol *ar ddiwedd y flwyddyn*.

Pa mor arwyddocaol yw'r twf cyffredinol yn y diffyg ysgolion, ac a yw hwn yn fater ynysig neu'n fater sy'n effeithio ar bawb?

Mae'r diffyg ysgolion cyffredinol wedi cynyddu'n gyflym dros y flwyddyn, gan godi o tua £4 miliwn i tua £7.5-£7.6 miliwn yn y rhagolwg diweddaraf. Nid yw hyn wedi'i gyfyngu i un ysgol ond mae'n adlewyrchu pwysau ariannol system-gyfan ar draws ystâd yr ysgolion.

A ellir darparu gwybodaeth ysgrifenedig gliriach yn nodi'r hyn sydd eisoes yn cael ei wneud i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn yr arolygiad? A ellir rhoi golwg gliriach i aelodau ar y cynlluniau sydd ar waith i fynd i'r afael â meysydd i'w gwella, gan gynnwys ansawdd gwerthuso a diffygion?

Mae amrywiad yn ansawdd gwerthuso yn deillio o wahaniaethau yn y ffordd glir y mae gwasanaethau'n diffinio canlyniadau ar y dechrau. Mae swyddogion yn gweithio ar hyn trwy ddatblygu cynllun cyfarwyddiaeth-gyfan ar gyfer 2026-27 a fydd rhwng cynlluniau gwella gwasanaethau unigol a'r Cynllun Cymunedol a Chorfforaethol. Bwriad y cynllun hwn yw egluro blaenoriaethau a disgwyliadau a gwneud gweithgaredd gwella yn fwy eglur a chydlynol. Bydd dull gwerthuso gwell a mynegiant cliriach o flaenoriaethau yn weladwy trwy adroddiad blynyddol y Cyfarwyddwr Strategol i'r Cyngor, a dd disgwylir ym mis Mehefin. Bydd yr adroddiad hwn yn cynnwys asesiad ôl-weithredol o berfformiad a chynllun sy'n edrych ymlaen ac yn canolbwyntio ar ganlyniadau, gan fynd i'r afael â'r cais am fynegiant cliriach o "beth rydym yn ei wneud".

Sut gall craffu fod yn rhan o ddilyn gwaith gwella hyd at ei gwblhau, yn hytrach na gweld adroddiadau cipolwg yn unig? A oes ffordd i graffu helpu i olrhain cynnydd dros amser a chefnogi cau'r bylchau sy'n weddill a nodwyd yn yr adroddiad?

Mae'r cynllun newydd ar draws y gyfarwyddiaeth wedi'i gynllunio i gefnogi gwerthusiad mwy manwl o effaith, gan alluogi asesiad cliriach o a gyflawnwyd canlyniadau, a ragorwyd arnynt, neu a fethwyd â'u cyflawni - a pham. Bwriad y strwythur hwn yw gwneud gweithgaredd gwella yn haws i'w olrhain dros amser.

Mae'r pwyllgor wedi trafod sefydlu grŵp Gorchwyl a Gorffen o aelodau'r pwyllgor yn gweithio gyda swyddogion i wella'r ddealltwriaeth gyffredin o faterion cymhleth (yn enwedig diffygion), a galluogi aelodau i gyfrannu at argymhellion ymarferol, gwybodus i'r gyfarwyddiaeth.

Rydym yn croesawu gweithio gyda'r pwyllgor ar hyn. Gallai grŵp ffocws fod yn arbennig o ddefnyddiol mewn meysydd fel diffygion ysgolion, gan helpu aelodau i ddeall beth sy'n sbarduno gwariant, sut mae gwahanol rannau o'r system yn rhyngweithio, a pha ddulliau realistig ar gyfer newid sy'n bodoli. – **CAM GWEITHREDU: sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen i wella dealltwriaeth gyffredin o faterion cymhleth (yn enwedig diffygion), a galluogi aelodau i gyfrannu at argymhellion ymarferol, gwybodus i'r gyfarwyddiaeth.**

A fyddai'n ddefnyddiol i'r gyfarwyddiaeth adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg cyn i adroddiad y Cyfarwyddwr Strategol fynd i'r Cyngor, neu a fyddai'r gwaith hwn yn cael ei ddatblygu'n bennaf drwy'r grŵp Gorchwyl a Gorffen?

Byddai cyfuniad o'r ddau ddull yn briodol: adroddiad yn ôl i'r pwyllgor yn nodi cynlluniau i fynd i'r afael ag argymhellion Estyn a datganiadau "fodd bynnag" a gwaith ar wahân, mwy manwl drwy grŵp Gorchwyl a Gorffen.

Byddai angen allbynnau a chanlyniadau clir ar y grŵp Gorchwyl a Gorffen, a dylid cytuno arnynt ar ôl y cyfarfod. – **CAM GWEITHREDU**

Sut mae effaith yn cael ei mesur? Sut mae pryder Estyn ynghylch tanwerthuso yn cael ei fynd i'r afael â hi?

Mae'r awdurdod lleol sawl haen i ffwrdd o weithgaredd uniongyrchol yn yr ystafell ddosbarth ac felly nid yw'n rheoli'r addysgu a'r dysgu o ddydd i ddydd y mae disgyblion yn eu profi. Rôl yr awdurdod yw creu'r amodau strategol sy'n galluogi gwelliant, yn hytrach na chyflawni canlyniadau'n uniongyrchol. Felly mae gwerthuso cyfraniad yr awdurdod wedi'i fframio o amgylch sut mae gwasanaethau'n cael eu comisiynu, sut mae partneriaid fel gwasanaethau gwella ysgolion yn cael eu dwyn i gyfrif, a'r sicrwydd a geir o'r perthnasoedd hynny ynghylch safonau a chynnydd mewn ysgolion. Cydnabyddir yr angen i fod yn glir ynghylch ble mae'r awdurdod yn ymyrryd, pa effaith a ddisgwylir o'r ymyriadau hynny, a sut y gellir gwerthuso llwyddiant wedyn.

Pryd fydd fframwaith perfformiad clir, sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, ar waith, a beth fydd yn ei gynnwys?

Mewn perthynas â'r fframwaith perfformiad, cyfeiriodd y swyddog at ddull gwerthuso a sicrhau ansawdd eang sy'n dibynnu ar drefniadau comisiynu, gweithio mewn partneriaeth a goruchwyllo darparwyr allanol. Disgrifiwyd perfformiad fel rhywbeth a ddeallir drwy'r system addysg gyfan, yn hytrach na thrwy fframwaith a reolir gan un awdurdod. Er bod hyn yn rhoi cyd-destun ynghylch sut mae sicrwydd yn cael ei ennill ar hyn o bryd, nid oedd unrhyw gadarnhad bod fframwaith perfformiad clir, sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, yn bodoli nac yn cael ei ddatblygu. Ni roddwyd unrhyw amserlenni, ac nid oedd unrhyw esboniad o sut y byddai meysydd allweddol fel tueddiadau cyrhaeddiad, gwaharddiadau, canlyniadau ADY, mesurau cynnydd neu effaith ymyrraeth yn cael eu casglu, eu hadrodd a'u craffu'n gyson.

Beth yw'r cynllun wedi'i dargedu i wella presenoldeb mewn ysgolion uwchradd, yn enwedig ar gyfer dysgwyr dan anfantais?

Mae angen gwaith pellach ar bresenoldeb mewn ysgolion uwchradd, gan ei fod yn parhau i fod yn rhy isel, yn enwedig ar gyfer disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Mae ysgolion yn gyfrifol am ymgysylltu ac anogaeth o ddydd i ddydd, tra bod yr awdurdod yn gweithredu ar ben miniog y system, gan ddarparu goruchwyliaeth statudol a, lle bo angen, gorfodaeth. Mae'r awdurdod yn darparu cefnogaeth i deuluoedd, gan helpu i nodi a mynd i'r afael â rhwystrau i bresenoldeb. Rydym yn rhoi pwyslais cryf ar weithio mewn partneriaeth rhwng ysgolion, lles addysg, partneriaid gwella ysgolion a seicolegwyr addysgol.

Pa fesurau sy'n cael eu rhoi ar waith i gefnogi mwy o ddysgwyr sy'n trosglwyddo i ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg?

Mae cefnogaeth i ddatblygiad cyfrwng Cymraeg wedi'i wreiddio yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (WESP) yr awdurdod, sydd wedi'i gytuno'n ffurfiol gan y Cyngor ac a ddisgrifir fel conglfaen polisi a chyfeiriad strategol. Canolbwyntiodd y mesurau ymarferol a amlygwyd yn bennaf ar gryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar lefel gynradd er mwyn creu piblinell gryfach i addysg uwchradd. Mae hyn yn cynnwys datblygu pedwar carfan Cyfnod Allweddol 2 cyfrwng Cymraeg, sefydlu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yng Nghil-y-coed, yr ysgol eginblanhigyn yn Nhrefynwy, a'r ehangu arfaethedig o Ysgol Y Fenni i ysgol mynediad dau ffurf o fis Medi ymlaen.

Beth yw'r targedau a'r amserlenni i gynyddu nifer y dysgwyr Cymraeg rhugl y gellir eu cyflawni'n realistig?

Mae disgwyliadau cenedlaethol ar y gweill, gan gynnwys deddfwriaeth newydd a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i 10% o addysg gael ei darparu drwy gyfrwng y Gymraeg erbyn 2030, ac i gyfraniad yr awdurdod

at uchelgais Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae heriau ieithyddol penodol yn wynebu Sir Fynwy fel awdurdod ffiniol; mae cynnydd yn cael ei wneud ond o fewn cyfyngiadau strwythurol. Gallai adroddiadau cyfarwyddwyr strategol yn y dyfodol olrhain cynnydd yn fwy penodol yn erbyn uchelgeisiau'r Cynllun Strategol Addysg.

Sut fydd y cyllid cyllideb ychwanegol ar gyfer dysgu Cymraeg yn cael ei wario?

Mae datblygu'r iaith Gymraeg wedi'i nodi fel blaenoriaeth blwyddyn gyntaf, gyda buddsoddiad mewn dysgu proffesiynol awdurdod cyfan a chyfranogiad gan bartneriaid rhanbarthol i asesu effaith drwy samplu ar hap. Bydd rhagor o wybodaeth am gynnydd yn erbyn y Cynllun Strategol Addysg yn cael ei dwyn yn ôl i'r pwyllgor craffu a/neu'r Cyngor.

A fydd y streic arfaethedig yn ysgol y Brenin Harri VIII yn effeithio ar ddysgwyr sy'n sefyll arholiadau? –
CAM GWEITHREDU: gwirio na fydd dyddiad yr arholiadau yn gwrthdaro â'r streic

Crynodeb y Cadeirydd:

Cadarnhaodd y Cadeirydd fod yr adroddiad a'r argymhellion wedi'u cytuno, gan nodi, er bod y craffu wedi canolbwyntio'n briodol ar y materion mwy heriol, fod llawer iawn o waith cryf a chadarnhaol yn yr adroddiad y dylid ei gydnabod a'i fwydo'n ôl i'r tîm ehangach. Cadarnhaodd y Cadeirydd hefyd y byddai'r pwyllgor yn bwrw ymlaen â sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen, gyda'r cwmpas a'r amserlen fanwl i'w codi y tu allan i'r cyfarfod.

4. Canlyniadau Arholiadau Ysgol - I dderbyn adroddiad ar ganlyniadau diweddaraf arholiadau ysgol (Cyfnod Allweddol 4).

Rhoddodd Ed Pryce gyflwyniad, cyflwynodd yr adroddiad ac atebodd gwestiynau'r aelodau gyda Will McLean:

Beth mae'r safleoedd teuluoedd presennol yn ei olygu, ac a yw'r safleoedd hyn yn dderbyniol?

Nid yw'r ffigurau'n disgrifio perfformiad ysgol absoliwt, ond maent yn dangos safle pob ysgol o fewn ei theulu cymharol, sy'n grwpio ysgolion yn ôl ffactorau cyd-destunol fel anfantais. Er enghraifft, mae safle o 6 allan o 10 yn dangos bod ysgol yn eistedd yn fras yng nghanol ei theulu, yn hytrach na thanberfformio. Mae Cas-gwent a Threfynwy yn eistedd o fewn rhai o'r teuluoedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru, sy'n gyd-destun pwysig wrth ddehongli'r safleoedd hyn.

Beth sy'n egluro gwelliannau diweddar mewn rhai ysgolion, a pha ddysgu y gellir ei rannu?

Mae dadansoddiad o welliant yn digwydd trwy'r cylch gwella ysgolion blynyddol, dan arweiniad yr awdurdod lleol a phartneriaid gwella ysgolion o fis Medi ymlaen

Disgwylir i ysgolion asesu eu data eu hunain ac egluro'r "pam" y tu ôl i newidiadau mewn perfformiad i gyrrff llywodraethu. Gall ffactorau fel newidiadau staffio neu absenoldeb hirdymor o fewn adrannau gael effaith sylweddol mewn blwyddyn benodol.

Pam mae rhai ysgolion yn profi heriau parhaus, a beth sy'n cael ei wneud?

Pan gaiff perfformiad ei ddadansoddi yn ôl y dysgwyr mwyaf abl, y dysgwyr canolig eu cyflawniad a'r dysgwyr lleiaf abl, mae'r rhan fwyaf o ysgolion Sir Fynwy yn perfformio uwchlaw'r disgwyl ar draws y grwpiau hyn, hyd yn oed pan ystyrir ffactorau cyd-destunol. Er enghraifft, mae un ysgol yn perfformio ychydig islaw'r disgwyl ar gyfer rhai grwpiau dysgwyr, a dyma her gwella benodol yr ysgol honno. Mae deall achosion heriau o'r fath yn digwydd trwy ddadansoddiad manwl ar lefel pwnc o fewn ysgolion a thrwy ymgysylltu â llywodraethwyr, yn hytrach na chael ei gofnodi'n llawn yn yr adroddiad lefel uchel.

Pa ddysgu y gellir ei gymryd o ysgolion sy'n perfformio'n gryfach a'i gymhwyso mewn mannau eraill?

Mae rhannu arfer strwythuredig yn digwydd trwy rwydweithiau gwella ysgolion, o fewn Sir Fynwy ac ar draws y bartneriaeth ranbarthol ehangach. Mae ysgolion ac adrannau â chanlyniadau cryfach yn rhannu dulliau, strategaethau addysgu ac arfer fel y gall ysgolion ac athrawon eraill ddysgu oddi wrthynt. Mae'r gwaith hwn yn cael ei hwyluso gan yr awdurdod lleol a'i bartneriaid gwella ysgolion ac mae'n rhan o'r cylch gwella parhaus yn hytrach nag ymarfer untro.

A oes unrhyw dueddiadau ehangach neu ffactorau cyffredin y gellir eu rhannu?

Neges allweddol gyffredinol o'r data yw bod ysgolion ledled Sir Fynwy yn perfformio'n gyffredinol uwchlaw'r disgwyl ar gyfer y dysgwyr mwyaf galluog, ac yn bennaf uwchlaw neu'n agos at y disgwyl ar

gyfer dysgwyr canolig ac is eu cyflawniad, waeth beth fo'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Lle mae amrywiad yn bodoli, mae'n benodol i'r ysgol yn hytrach nag yn systemig, ac yn cael ei drin trwy waith gwella wedi'i dargedu yn hytrach nag ymyrraeth eang ledled yr awdurdod.

Pam mae'r amrywiad mwyaf yn y traean isaf?

Mae amrywiad mewn canlyniadau ar gyfer y dysgwyr isaf eu cyflawniad yn gynhenid yn fwy oherwydd bod perfformiad ar y lefel hon yn cael ei ddylanwadu gan ystod eang o ffactorau cymhleth a rhyngweithiol. Mae'r rhain yn cynnwys dewisiadau cwricwlwm, patrymau mynediad cymwysterau, newidiadau staffio o fewn adrannau, amgylchiadau disgyblion unigol, a sut mae disgyblion yn perfformio mewn asesiadau mewn blwyddyn benodol. Gall newidiadau bach mewn canlyniadau ar gyfer dysgwyr is eu cyflawniad hefyd gael effaith anghymesur o fawr ar fesurau pennawd fel sgoriau wedi'u capio, er enghraifft lle mae disgyblion yn symud o ddim cymhwyster i basio gradd isel. Oherwydd y cymhlethdod hwn, mae amrywiad o flwyddyn i flwyddyn yn y traean isaf yn fwy amlwg ac yn anoddach i'w ddehongli ar lefel uchel.

A yw'r data yn rhy amrywiol i fod yn ystyrlon ar gyfer cymharu, gan olygu bod angen llwybr gwahanol i nodi problemau?

Nid yw'r data yn ddiystyr, ond mae wedi'i gynllunio i ddarparu trosolwg cyd-destunol lefel uchel yn hytrach na mewnwleidiad diagnostig manwl i ysgolion unigol. Mae polisi Llywodraeth Cymru yn fwriadol yn cyfyngu ar sut mae data perfformiad yn cael ei ddefnyddio, fel ei fod yn cefnogi dealltwriaeth a gwelliant yn hytrach nag atebolrwydd cyhoeddus neu raddio. O ganlyniad, bwriedir i'r math hwn o adroddiad ddangos patrymau eang safleoedd cymharol, nid i egluro'r "pam" manwl y tu ôl i wahaniaethau perfformiad. Byddai angen dadansoddiad llawer mwy manwl i ymchwilio i achosion amrywiad ar gyfer ysgolion unigol - a wneir fel arfer gan ysgolion eu hunain gan ddefnyddio setiau data cenedlaethol helaeth ac a adroddir i gyrff llywodraethu, gyda her yn cael ei darparu trwy bartneriaid gwella ysgolion. Felly mae'r awdurdod yn dal llinell ofalus rhwng darparu digon o wybodaeth gymharol ar gyfer craffu a pharhau i fod yn gyson â disgwyliadau cenedlaethol ynghylch y defnydd priodol o ddata.

Ar gyfer disgyblion sy'n gadael yr ysgol ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4 heb unrhyw gymwysterau, a oes gennym drefniadau olrhain ôl-16 cadarn ar waith, ac a ydym yn defnyddio dealltwriaeth ysgolion o'r rhesymau sylfaenol i sicrhau bod y bobl ifanc hynny'n cael eu cefnogi i lwybrau priodol (er enghraifft trwy raglenni fel Inspire)?

Mae'r disgyblion hyn yn cael eu cydnabod fel rhai sydd mewn perygl uchel o ddod yn rhai na sydd mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant (NEET). Mae gan yr awdurdod system adnabod cynnar sy'n dechrau mor gynnar â Blwyddyn 6, gan ddefnyddio set o ddangosyddion i nodi dysgwyr a allai fod mewn perygl yn ddiweddarach yn eu gyrfa ysgol. Mae'r dysgwyr hyn yn cael eu holrhain yn weithredol trwy'r ysgol a thu hwnt. Darperir olrhain a chefnogaeth ôl-16 trwy brosiect Inspire, sydd wedi sicrhau cyllid parhaus yn ddiweddar, gan ganiatáu i weithwyr Inspire aros yn rhan annatod o ysgolion. Gwneir y gwaith hwn mewn partneriaeth â Gyrfaoedd Cymru ac mae'n canolbwyntio ar fonitro cyrchfannau dysgwyr ar ôl gadael yr ysgol ac ar ddarparu cefnogaeth barhaus lle bo modd ar ôl iddynt orffen addysg orfodol.

Ar gyfer disgyblion sy'n cael eu holrhain fel rhai sydd mewn perygl ond sy'n dal i ddechrau cyrsiau TGAU sy'n arwain at raddau F neu G, a ydym yn gwybod a yw'r llwybrau hynny'n cael eu profi fel canlyniadau cadarnhaol a phriodol, neu a ellid defnyddio olrhain cynharach yn fwy effeithiol i'w tywys i lwybrau amgen a allai gynnig profiad mwy ystyrlon a chadarnhaol?

Disgwyli'r i ysgolion ddylunio cwricwla a llwybrau cymwysterau sy'n adlewyrchu anghenion dysgwyr ar draws yr ystod gallu lawn, gan sicrhau y gall pob disgybl gael mynediad at gyrsiau sy'n berthnasol, yn briodol ac yn bwrpasol. Mae gan ysgolion hyblygrwydd o fewn mesurau fel y sgôr pwyntiau wedi'i chapio i gynnwys cymwysterau amgen ochr yn ochr â TGAU, a bwriad yr hyblygrwydd hwn yw cefnogi disgyblion nad llwybrau TGAU traddodiadol yw'r rhai mwyaf addas iddynt. Mae penderfyniadau ynghylch dylunio cwricwlwm a mynediad i gymwysterau yn ffocws allweddol i drafodaethau proffesiynol rhwng ysgolion a'r awdurdod lleol, yn enwedig yn nhymor yr hydref yn dilyn canlyniadau arholiadau. Yn ystod y trafodaethau hyn, mae ysgolion yn cael eu herio ynghylch a yw canlyniadau'n cyd-fynd â disgwyliadau ac a yw'r cynnig cwricwlwm yn adlewyrchiad teg a phriodol o anghenion dysgwyr.

Beth sy'n cael ei wneud i sicrhau bod arfer gorau yn cael ei rannu a'i ymgorffori ar draws pob ysgol uwchradd?

Mae gwaith gwella yn hirhoedlog ac yn barhaus, nid yn unig oherwydd y dadansoddiad cyfredol. Bob blwyddyn, gan ddechrau ym mis Medi, caiff data cynnar ei adolygu trwy ddeialog strwythuredig a her gydag arweinwyr ysgolion, dan arweiniad partneriaid gwella ysgolion a swyddogion awdurdodau lleol. Mae'r dadansoddiad cychwynnol hwn yn nodi cryfderau, gwendidau a phynciau sy'n tanberfformio, sydd wedyn yn llywio blaenoriaethau datblygu pob ysgol. Lle nodir gwendidau – er enghraifft mewn gwyddoniaeth – disgwylir i ysgolion gyfeirio sylw arweinyddiaeth a dysgu proffesiynol yn unol â hynny, gan gynnwys ymgysylltu mewn rhwydweithiau pwnc, hyfforddiant, a rhannu arferion gorau gydag ysgolion eraill. Mae'r dull wedi'i fframio'n benodol fel gwelliant ar y cyd, gyda'r dyhead bod pob ysgol yn elwa o ddysgu a rennir yn hytrach na rhagoriaeth ynysig.

Lle mae rhai ysgolion yn perfformio'n sylweddol islaw canlyniadau wedi'u modelu mewn pynciau allweddol fel gwyddoniaeth, pa gamau wedi'u targedu sy'n cael eu cymryd, a sut mae cynnydd yn cael ei fonitro?

Mae amrywiad yng nghanlyniadau gwyddoniaeth ond mae symudiad o flwyddyn i flwyddyn wedi'i amlygu yn hytrach na thanberfformio statig. Mae un ysgol wedi gwella ei safle'n sylweddol o'i gymharu â disgwyliadau teuluol, tra bod un arall wedi symud i'r cyfeiriad arall. Defnyddir y newidiadau hyn fel sail ar gyfer her a chefnogaeth broffesiynol wedi'i thargedu. Mae gwelliant sy'n benodol i bynciau yn cael ei drin drwy ganolbwyntio ar arweinyddiaeth, dysgu proffesiynol ac ymgysylltu â rhwydweithiau, yn hytrach na thrwy adnabod neu gymharu ysgolion unigol yn gyhoeddus.

A yw perfformiad cryf mewn rhai ysgolion yn cuddio perfformiad gwannach mewn mannau eraill?

Pan archwilir canlyniadau ar draws y set lawn o fesurau, mae'r mwyafrif helaeth o ddangosyddion ar neu uwchlaw'r disgwyliadau a fodelwyd. O'r deuddeg mesur perfformiad y cyfeiriwyd atynt, dim ond un a nodwyd fel un sy'n amlwg islaw'r disgwyliad, gyda'r mesurau sy'n weddill yn bodloni neu'n rhagori ar y meincnodau. Felly mae'n bwysig cynnal barn gytbwys, gan gydnabod meysydd i'w gwella heb orbwysleisio gwendid systemig.

A yw'r amrywiad mewn canlyniadau yn pwyntio at ansawdd addysgu neu arweinyddiaeth anghyson ar draws ysgolion?

Nid yw amrywiad yn awtomatig yn dynodi anghysondeb eang mewn addysgu neu arweinyddiaeth. Mae gwahaniaethau yn faterion penodol i ysgolion sy'n cael eu nodi'n gynnar, eu herio drwy ddeialog broffesiynol, ac eu trin drwy benderfyniadau a chefnogaeth arweinyddiaeth. Rhennir atebolrwydd rhwng arweinwyr ysgolion, cyrff llywodraethu a phartneriaid gwella ysgolion, gyda chraffu'n gweithredu ar lefel system yn hytrach nag ar lefel arfer ysgolion unigol.

Pam mae perfformiad gwannaf ymhlith y disgyblion sy'n cyflawni isaf, a pha gefnogaeth ychwanegol neu wahanol sy'n cael ei rhoi ar waith i atal y dysgwyr hyn rhag syrthio ymhellach ar ei hôl hi a dod mewn perygl o NEET?

Mae un ysgol lle mae canlyniadau disgyblion â chyrhaeddiad is yn is na'r disgwyliadau a fodelwyd, ac mae hyn yn cynrychioli her gwella ddilys. Fodd bynnag, ar draws y system ehangach, mae perfformiad dysgwyr â chyrhaeddiad is yn bennaf yr un fath â'r disgwyliad neu'n agos ato. Felly, mae'r mater wedi'i dargedu yn hytrach na'i fod yn systemig, gydag ymyrraeth yn canolbwyntio lle mae'r data'n dangos ei bod fwyaf ei hangen.

A ydych chi'n fodlon bod y prosesau sydd ar waith yn ddigon cryf, a'n bod ni ar y trywydd iawn?

Mae gennym hyder bod yr awdurdod ar y trywydd iawn, gan gynnal disgwyliadau uchel yn fwriadol. Mae cynnydd clir o flwyddyn i flwyddyn ar lefel yr awdurdod lleol, gan bwysleisio gwelliant dros amser yn hytrach na chymhariaeth syml â chyfartaledd Cymru. Mae hyder yn y prosesau wedi'i seilio ar yr her broffesiynol gadarn a'r ddeialog gyda phenaethiaid, lle mae canlyniadau'n cael eu craffu, eu cwestiynu a'u myfyrio'n fanwl. Byddem yn rhybuddio rhag gor-ddibynnu ar "ddisgwyliadau wedi'u modelu", sef llinellau atchweliad ystadegol yn hytrach na dangosyddion gwirioneddol o uchelgais. Yn lle hynny, dylid gosod disgwyliadau ar y lefel uchaf y gall pob carfan o ddysgwyr ei chyflawni'n realistig. Mae canlyniadau TGAU yn uchafbwynt dull system gyfan hirdymor o addysg, gan ddechrau yn y blynyddoedd

cynnar, a bod ffocws parhaus ar addysgu a dysgu o ansawdd uchel ar draws y system gyfan yn hanfodol i gynnal a gwella perfformiad.

Pa ffactorau sy'n gyrru'r dirywiad mewn sgoriau CAP 9 ar gyfer disgyblion sy'n derbyn prydau ysgol am ddim (PYD), yn enwedig o ystyried bod y sgoriau hyn bellach ychydig yn is na chyfartaledd PYD Cymru am y tro cyntaf?

Byddem yn rhybuddio rhag gor-ddehongli'r data gweledol; mae'r siart wedi'i fyrhau, sy'n gwneud i newidiadau cymharol fach ymddangos yn llawer mwy. Yn ymarferol, mae'r newid a nodwyd yn cynrychioli gwahaniaeth o tua dau bwynt CAP 9, sy'n cyfateb i tua un rhan o ddeg ar hugain o radd TGAU fesul dysgwr. Er bod canlyniadau ar gyfer disgyblion PYD yng Nghymru wedi codi ychydig ac wedi gostwng ychydig yn Sir Fynwy – nad yw'n gyfeiriad dymunol – mae graddfa'r newid yn fach yn hytrach nag yn ddramatig.

Beth sy'n gyrru'r gwahaniaeth rhwng canlyniadau PYD a chanlyniadau nad ydynt yn PYD?

Dylid gosod y mater mewn cyd-destun hirdymor, gan nodi bod culhau'r bwch cyrhaeddiad PYD wedi bod yn her genedlaethol barhaus ers dros 25 mlynedd. Mae canlyniadau ar gyfer dysgwyr PYD yn cael eu dylanwadu gan gymysgedd cymhleth o ffactorau, gyda'r mwyaf arwyddocaol yn ansawdd y ddarpariaeth mewn ystafelloedd dosbarth unigol. Mae gwelliannau ar gyfer dysgwyr â chyrhaeddiad is a dysgwyr dan anfantais yn cael effaith gadarnhaol ar draws y garfan heb roi disgyblion â chyrhaeddiad uwch dan anfantais. Priodolir y gwahaniaeth i gyfuniad o ffactorau addysgol, cymdeithasol a chyd-destunol.

Sut mae'r patrwm sy'n dod i'r amlwg hwn yn cyd-fynd ag amcanion ecwiti a chynhwysiant yr awdurdod? Cydnabyddir tensiwn gydag uchelgeisiau ecwiti'r awdurdod, ond mae dysgwyr PYD yn parhau i fod yn ffocws canolog i waith ar lefel ysgol ac ar lefel awdurdod. Mae gan bob ysgol systemau olrhain cymhleth sy'n mynd y tu hwnt i ddata cyrhaeddiad, gan ymgorffori cefnogaeth fugeiliol, lles, monitro presenoldeb ac ymyrraeth agos gan oedolion. Mae ysgolion yn darparu cefnogaeth ddwys ac ymarferol i ddysgwyr agored i niwed, yn enwedig o ran presenoldeb mewn arholiadau, gan ddangos faint o ymdrech sy'n cael ei gwneud i liniaru anfantais.

Pa ymyriadau wedi'u targedu neu gefnogaeth ychwanegol sy'n cael eu rhoi ar waith yn benodol i wella canlyniadau i ddisgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim?

Mae cefnogaeth wedi ei thargedu ac yn amlhaenog ac yn barhaus, yn hytrach nag un ymyrraeth. Maes allweddol o her a ffocws yw presenoldeb, sydd â chysylltiad agos â chyrhaeddiad. Mae craffu parhaus ar sut mae ysgolion yn defnyddio'r Grant Datblygu Disgyblion, gydag ysgolion yn cael eu herio'n rheolaidd ynghylch sut mae cyllid yn cael ei ddefnyddio i wella canlyniadau i ddysgwyr PYD. Mae dull yr awdurdod yn un o ffocws di-baid ac ymdrech barhaus, gan gydnabod, er bod cynnydd yn anodd ac yn anwastad, bod cau'r bwch yn parhau i fod yn flaenoriaeth sy'n gofyn am sylw parhaus.

Beth ddylai'r Cyngor ei ddweud wrth rieni a dysgwyr pan fo'r unig gymhariaeth allanol sydd ar gael yn rhwydd yn awgrymu bod Cymru'n tanberfformio'n rhyngwladol?

Mae Sir Fynwy yn awdurdod lleol yng Nghymru sy'n gweithredu o fewn system addysg ddatganoledig yng Nghymru, a bod cymariaethau uniongyrchol â gwledydd eraill y DU neu systemau rhyngwladol ar lefel TGAU yn broblematig oherwydd bod strwythurau cymwysterau a systemau graddio yn wahanol. O ganlyniad, gwneir y dyfarniadau mwyaf ystyrlon am berfformiad trwy gymariaethau tebyg o fewn system Cymru, gan ystyried cyd-destun yr ysgol yn hytrach na phrif safleoedd rhyngwladol. Er yn cydnabod bod PISA yn darparu darlun cenedlaethol (Cymru gyfan), ni ellir ei ddefnyddio i farnu awdurdodau lleol neu ysgolion unigol. Yn hytrach, mae tawelwch meddwl i rieni a dysgwyr yn cael ei dynnu o ganlyniadau ôl-16, lle mae cymwysterau'n fwy cymharol ar draws Cymru a Lloegr a lle mae dysgwyr Cymru wedi dangos perfformiad gwell ar Safon Uwch, gan gynnwys twf mewn graddau uwch. Mae hyn yn awgrymu bod disgyblion yn gadael TGAU wedi'u paratoi'n briodol ar gyfer astudiaeth bellach. Rôl y cyngor yw sicrhau bod ysgolion yn darparu'r addysg orau bosibl o fewn system Cymru, wedi'i barnu yn erbyn cymaryddion cyd-destunol priodol, tra bod tueddiadau a diwygiadau perfformiad rhyngwladol ehangach yn parhau i fod yn gyfrifoldeb Llywodraeth Cymru. – **CAM GWEITHREDU: dod ag adroddiad Cyfnod Allweddol 5 i'r pwyllgor yn y dyfodol**

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am yr adroddiad a'u hymatebion i'r cwestiynau. Cynigiwyd bod yr adroddiad yn cael ei gymeradwyo.

5. Adroddiad Presenoldeb Ysgol - I graffu ar y ffigurau diweddaraf ar bresenoldeb ysgol.

Rhoddodd Sharon Randall-Smith gyflwyniad - cyflwynodd yr adroddiad ac atebodd gwestiynau'r aelodau:

A oes unrhyw bryder nad yw rhai plant a gofnodwyd fel rhai sy'n derbyn addysg ddewisol yn y cartref yn derbyn addysg addas?

Ar hyn o bryd, mae 192 o ddisgyblion sy'n derbyn addysg ddewisol yn y cartref ar draws yr awdurdod, ac rwy'n hyderus bod y plant hyn yn derbyn addysg addas. Nid oes angen i addysg ddewisol yn y cartref efelychu darpariaeth yn yr ysgol, ar yr amod ei bod yn galluogi plant i ddatblygu sgiliau priodol a chyflawni eu potensial. Mae gennym drefniadau monitro cadarn ar waith, gan gynnwys swyddog addysg ddewisol yn y cartref pwrpasol sy'n cynnal cyswllt rheolaidd â theuluoedd, yn cynnal ymweliadau lle bo angen ac yn darparu cefnogaeth. Lle mae pryderon yn codi, sy'n brin, mae gennym y pŵer i gyhoeddi Gorchymyn Mynychu'r Ysgol, er nad yw hyn wedi bod yn angenrheidiol yn ystod y pedair blynedd diwethaf.

Pa ymyriadau y gellir eu rhoi ar waith i fynd i'r afael â'r bwlch mewn presenoldeb rhwng disgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim a disgyblion nad ydynt yn cael prydau ysgol am ddim?

Mae'r bwlch presenoldeb rhwng disgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim a disgyblion nad ydynt yn cael prydau ysgol am ddim, yn enwedig mewn ysgolion uwchradd, yn faes blaenoriaeth sy'n peri pryder. Mae'r bwlch ar lefel uwchradd yn ehangach na chyfartaledd Cymru, tra bod y bwlch cynradd yn llai na'r darlun cenedlaethol. Gall bylchau weithiau ehangu hyd yn oed pan fydd presenoldeb yn gwella'n gyffredinol, yn enwedig os yw presenoldeb nad ydynt yn cael prydau ysgol am ddim yn codi'n gyflymach. Caiff cynnydd ei fonitro nid yn unig trwy faint y bwlch ond hefyd trwy welliannau yn lefelau presenoldeb disgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim eu hunain. Mae mynd i'r afael â'r bwlch yn ffocws cyson mewn trafodaethau lefel disgyblion unigol gydag ysgolion, yn enwedig ysgolion uwchradd, gyda sylw'n cael ei roi i nodi rhwystrau i bresenoldeb a rhoi cefnogaeth briodol ar waith.

A oes unrhyw bryderon penodol sy'n tueddu i ddod allan o ymweliadau â disgyblion sy'n cael eu haddysgu gartref, o ran bylchau mewn addysg?

Na, ac oherwydd nad yw addysg ddewisol gartref yn dilyn cwricwlwm statudol, nid yw'n cael ei asesu yn erbyn darpariaeth yn yr ysgol. Yn lle hynny, mae swyddogion yn chwilio am dystiolaeth bod plant yn datblygu sgiliau craidd, yn enwedig llythrennedd, cyfathrebu, rhifedd, ymholi ac archwilio, gan gynnwys cyfleoedd i ddatblygu dealltwriaeth wyddonol trwy weithgareddau wedi'u cynllunio. Mae'r awdurdod yn darparu ymgysylltiad cefnogol, gan gynnwys sesiynau dysgu a rennir a chyfleoedd i ddisgyblion ddod at ei gilydd ar gyfer gweithgareddau creadigol ac ymarferol. Yn gyffredinol, mae ymweliadau'n cadarnhau bod addysg yn addas ac yn hyblyg, gyda disgyblion yn gwneud cynnydd priodol mewn meysydd sgiliau allweddol, a bod ehangder y profiadau sydd ar gael i ddysgwyr sy'n cael eu haddysgu gartref yn aml yn wahanol i'r rhai mewn lleoliadau ysgol, ond nid yn israddol iddynt.

A yw mesurau cosb ar gyfer absenoldebau gwyliau yn dal i fodoli a faint o ddisgresiwn a roddir i benaethiaid?

Cadarnhaodd yr ymateb fod gan benaethiaid ddisgresiwn i awdurdodi neu wrthod absenoldebau gwyliau yn ystod y tymor. Canllaw'r awdurdod yw na ddylid awdurdodi gwyliau fel arfer, ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol, ac mae gwaith yn parhau gyda chlystyrau ysgolion i sicrhau dealltwriaeth gyson o'r hyn sy'n cyfrif fel "eithriadol" ar draws ysgolion cynradd ac uwchradd. Ar hyn o bryd, nid yw'r awdurdod yn cyhoeddi hysbysiadau cosb sefydlog ar gyfer gwyliau heb awdurdod, gan adlewyrchu'r farn nad yw mesurau cosb yn gyffredinol yn gwella presenoldeb. Fodd bynnag, mae'r sefyllfa hon yn cael ei hadolygu'n barhaus, ac efallai y bydd amgylchiadau cyfyngedig yn y dyfodol lle caiff mesurau o'r fath eu hailystyried. Mae'r gwahaniaeth allweddol yn parhau rhwng absenoldeb awdurdodedig ac absenoldeb heb awdurdod, gydag ymyrraeth ffurfiol yn cael ei sbarduno pan fydd absenoldeb heb awdurdod yn arwain at bresenoldeb sy'n gostwng.

Mae'r trothwy absenoldeb parhaus wedi'i newid gan Lywodraeth Cymru o 20% i 10%. A yw'r awdurdod yn dal i olrhain absenoldebau ar drothwy 20%?

Cadarnhaodd yr ymateb, er bod Llywodraeth Cymru wedi gostwng y trothwy absenoldeb parhaus o 20% i 10%, fod yr awdurdod yn parhau i olrhain presenoldeb ar draws trothwyon lluosog, gan gynnwys 10%, 20%, 30%, 40% a hyd at 70%. Mae hyn yn caniatáu i ysgolion a'r Gwasanaeth Lles Addysg gynnal dealltwriaeth fanwl o batrymau presenoldeb, nodi gwahanol grwpiau o ddisgyblion, ac ymyrryd yn gymesur. Er bod cynnydd sydyn cychwynnol pan newidiodd y trothwy, mae absenoldeb parhaus wedi gostwng ers hynny ar draws ysgolion cynradd ac uwchradd, ac mae monitro rheolaidd yn sicrhau bod yr awdurdod yn gwybod ble mae disgyblion yn eistedd a pha gefnogaeth sydd ar gael iddynt.

A ydych chi'n ymchwilio i ddata presenoldeb i nodi tueddiadau o fewn grwpiau blwyddyn penodol, yn enwedig lle mae'r adroddiad cyffredinol yn canolbwyntio ar y darlun cyfan?

Ydy, mae tueddiadau grwpiau blwyddyn yn cael eu cofnodi a'u holrhain yn rheolaidd gydag ysgolion. Mae'r rhain yn rhan o ddogfen ymgynghori sy'n llywio trafodaethau gydag ysgolion ac yn caniatáu archwilio tueddiadau ar lefel grŵp blwyddyn yn hytrach nag ar lefel yr ysgol gyfan yn unig.

A yw tueddiadau o fewn grwpiau disgyblion penodol neu ysgolion unigol yn cael eu dadansoddi i nodi a oes problemau presenoldeb sy'n dod i'r amlwg neu'n barhaus?

Gellir dadansoddi tueddiadau presenoldeb yn ôl grŵp blwyddyn ac yn ôl ysgol. Mewn ysgolion cynradd, mae presenoldeb yn tueddu i fod yn uwch ac yn fwy cyson, er bod grwpiau blwyddyn iau yn cael eu heffeithio'n fwy gan salwch. Mewn ysgolion uwchradd, mae Blwyddyn 7 fel arfer yn dangos yr absenoldeb uchaf, gyda chyfraddau'n gostwng yn y blynyddoedd diweddarach. Mae rhai carfannau'n dangos absenoldeb cyson uchel drwy gydol eu gyrfa ysgol, ac mae'r rhain yn cael eu monitro'n agos gan Swyddogion Lles Addysg (SLIA), sy'n defnyddio eu gwybodaeth fanwl am ysgolion a chofnodion hanesyddol i olrhain patrymau dros amser.

Pan fydd disgyblion wedi bod yn absennol yn gyson, pa gamau ymarferol a gymerir i gefnogi eu dychweliad i'r ysgol, megis ailintegreiddio graddol neu leoli mewn amgylchedd ystafell ddosbarth llai bygythiol lle bo'n briodol?

Mae cefnogaeth i ddisgyblion sy'n dychwelyd ar ôl absenoldeb wedi'i theilwra i amgylchiadau unigol. Fel arfer, mae absenoldebau byr yn arwain at ddychweliad arferol i'r ysgol, tra bod absenoldebau estynedig yn cynnwys cyswllt cynnar â theuluoedd trwy'r gwasanaeth FLOWS. Defnyddir dulliau sy'n seiliedig ar drawma, a gall ailintegreiddio gynnwys dychweliadau graddol neu drefniadau pwrpasol eraill y cytunwyd arnynt gydag ysgolion. Mae integreiddio swyddogion cyswllt teuluol wedi cryfhau'r gwaith hwn yn sylweddol.

A oes dadansoddiad o ffigurau presenoldeb yn absenoldebau awdurdodedig ac anawdurdodedig?

Mae data presenoldeb yn cynnwys dadansoddiad clir o absenoldebau awdurdodedig ac anawdurdodedig, y gellir eu hadolygu ar lefel yr ysgol a'r grŵp blwyddyn fel rhan o brosesau monitro ac ymgynghori.

Sut mae absenoldebau sy'n gysylltiedig â materion meddygol na ellir eu hosgoi yn cael eu trin o fewn y data presenoldeb, ac a yw'r rhain wedi'u cynnwys yn y ffigurau presenoldeb cyffredinol neu'n cael eu hadrodd ar wahân?

Mae absenoldebau awdurdodedig, gan gynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â materion meddygol, yn dal i gael eu cofnodi fel absenoldebau o fewn ffigurau presenoldeb, ond cânt eu cydnabod fel rhai rhesymol a'u cytuno gan yr ysgol. Mae absenoldebau anawdurdodedig yn cael eu trin yn wahanol, gan y gallant sbarduno ymglymiad gan y gwasanaeth oherwydd pryderon ynghylch presenoldeb ac ymgysylltiad.

Sut mae gwaharddiadau ysgol (gan gynnwys ataliadau ac allbynnau) yn cael eu hadrodd, ac a ydynt wedi'u cynnwys yn yr adroddiad presenoldeb hwn, ac os na, sut gall craffu gael mynediad at ddata ar dueddiadau gwahardd ar draws ysgolion Sir Fynwy – o ran a yw'r ffigurau'n codi neu'n gostwng a'r rhesymau sylfaenol – ac a ddylid ystyried hyn fel eitem ar wahân ar gyfer craffu yn y dyfodol?

Mae gwaharddiadau yn un o sawl ffactor a all esbonio pam nad yw disgyblion yn mynychu'r ysgol, ochr yn ochr â materion fel amserlenni llai, anghenion iechyd cymdeithasol, emosiynol a meddyliol, trefniadau addysg hyblyg, a ffactorau cyd-destunol eraill. Mae data gwaharddiadau eisoes wedi'i adrodd yn ffurfiol, gydag adroddiad diweddar a gyflwynwyd i'r pwyllgor hwn ar 27ain Ionawr, yn cwmpasu

gwaharddiadau parhaol a dros dro. Mae'r adroddiad hwnnw'n darparu gwybodaeth fanwl i aelodau sy'n dymuno archwilio tueddiadau a rhesymau yn fanylach. Yn ogystal, mae cydlynu gweithredol agos rhwng y Gwasanaeth Lles Addysg a chydweithwyr sy'n gyfrifol am waharddiadau, gyda gwybodaeth gwirio cofrestrau yn cael ei rhannu i sicrhau cywirdeb ffigurau a goruchwyliaeth glir o pryd y caiff disgyblion eu gwahardd a phryd y maent yn dychwelyd i'r ysgol.

Sut mae achosion sylfaenol diffyg presenoldeb – fel problemau ymddygiad, anghenion iechyd cymdeithasol, emosiynol a meddyliol, trawma a phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod – yn cael eu nodi ar draws gwasanaethau sy'n eistedd mewn gwahanol gyfarwyddiaethau?

Cydnabyddir bod diffyg presenoldeb yn achosi nifer o achosion cymhleth. Mae gwasanaethau'n gweithio ar y cyd o fewn yr un gyfarwyddiaeth ac yn agos gyda chydweithwyr cynhwysiant i sicrhau bod anghenion plant yn cael eu deall yn dda. Er na all y Gwasanaeth Lles Addysg (GLIA) bob amser ddiwallu anghenion arbenigol yn uniongyrchol, mae'r rhain yn cael eu cyfleu'n rheolaidd i wasanaethau priodol a all ddarparu ymyriadau wedi'u targedu. Mae ysgolion hefyd yn chwarae rhan *ganolog wrth nodi rhwystrau ac ymateb i anghenion unigol disgyblion.*

Y tu hwnt i ymateb i ymddygiad, beth sy'n cael ei wneud i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol ac atal problemau rhag gwaethygu?

Mae'r dull yn cyfuno ymyrraeth arbenigol lle bo angen â gwaith ataliol mewn ysgolion. Disgwylir i ysgolion ddarparu cwricwlwm a darpariaeth ehangach sy'n datblygu gwydnwch disgyblion a'u gallu i ymdopi â newid wrth iddynt dyfu'n hŷn. Mae llawer o ysgolion eisoes yn gweithredu rhaglenni sy'n canolbwyntio ar wydnwch ac yn defnyddio ystod o strategaethau i annog presenoldeb rheolaidd, gyda chefnogaeth gwasanaethau partner sy'n adolygu ac yn addasu'r ddarpariaeth lle bo angen.

Sut mae buddsoddiad mewn cymorth cymdeithasol, emosiynol ac iechyd meddwl yn cael ei ddefnyddio'n rhagweithiol i feithrin gwydnwch a sgiliau ymdopi mewn disgyblion?

Mae pwyslais cryf ar gymorth rhagweithiol ochr yn ochr ag ymyriadau adweithiol. Mae ysgolion yn cymryd rhan mewn rhaglenni a gynlluniwyd i feithrin gwydnwch a dealltwriaeth emosiynol disgyblion, tra bod gwasanaethau'n cydweithio i sicrhau bod plant yn derbyn y cymorth priodol i fynychu'r ysgol mor rheolaidd â phosibl. Bydd staffio ychwanegol a ariennir drwy'r gyllideb yn cryfhau'r gwaith hwn ymhellach.

A oes lle i wneud mwy o waith ymyrraeth gynnar mewn ysgolion cynradd, yn enwedig i gefnogi datblygiad emosiynol, trawma a thrawsnewidiadau allweddol fel llencyndod?

Mae'r ymateb yn cydnabod bod hwn yn faes cymhleth a bod ymyrraeth gynharach yn bwysig. Mae llawer o ysgolion eisoes yn cymryd rhan mewn rhaglenni meithrin gwydnwch, ac mae gwasanaethau'n parhau i weithio ar y cyd i gryfhau cymorth cynnar. Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai rhai disgyblion wynebu rhwystrau meddygol neu rwystrau sylweddol eraill sy'n cyfyngu ar bresenoldeb er gwaethaf cymorth.

A yw cyfarwyddiaethau a phwyllgorau craffu'n cydweithio mor effeithiol ag y gallent i rannu gwybodaeth a dysgu ar draws meysydd cyfrifoldeb sy'n gorgyffwrdd?

Mae gwasanaethau'n rhan o'r un gyfarwyddiaeth ac yn cydweithio'n agos, gan ddod â safbwyntiau ac arbenigedd cyflenwol. Er bod mwy y gellid ei wneud bob amser, mae cydweithio'n gryf ac yn gwella. Bydd capasiti tîm ychwanegol a ariennir drwy'r gyllideb yn cefnogi gweithio cydgysylltiedig pellach, gyda'r nod cyffredin o sicrhau bod plant yn derbyn y gefnogaeth a'r cyfleoedd gorau posibl i fynychu'r ysgol lle bynnag y bo'n briodol. Atgoffir aelodau y gallant wirio agendâu cyhoeddedig ar gyfer pob pwyllgor am eitemau o ddiddordeb, ond bydd swyddogion hefyd yn parhau i fod yn rhagweithiol wrth gyfeirio aelodau at feysydd posibl o ddiddordeb cyffredin ar draws y pwyllgorau.

O ystyried y lefelau uchel o ddiffyg presenoldeb ymhlith disgyblion - yn enwedig y rhai sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim - a'r cysylltiad sefydledig rhwng absenoldeb parhaus, canlyniadau addysgol gwael a diweithdra diweddarach, pa gamau penodol sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r mater hwn yn gynnar, yn enwedig mewn ysgolion lle mae cyfraddau absenoldeb ar eu huchaf, er mwyn atal pobl ifanc rhag cael eu cloi mewn anfantais hirdymor?

Mae presenoldeb ymhlith disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn ffocws penodol a rheolaidd mewn ymgynghoriadau ag ysgolion. Trafodir presenoldeb y disgyblion hyn yn benodol, ochr yn

ochr â'r strategaethau y mae ysgolion yn eu defnyddio a'r gefnogaeth ychwanegol a ddarperir i wella ymgysylltiad. Mewn rhai achosion, gall disgyblion fod allan o'r ysgol dros dro tra'n aros am gefnogaeth gan wasanaethau ehangach, ac er nad yw pob disgybl o'r fath yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim, mae gorgyffwrdd cydnabyddedig. Mae'r gwaith hwn wedi'i ganolbwyntio'n arbennig ar ysgolion uwchradd ac fe'i hadolygir drwy gyfarfodydd bob pythefnos, gan newid rhwng Cyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4, sy'n golygu bod disgyblion PYD a'r rhai sydd mewn perygl o absenoldeb parhaus yn cael eu trafod o leiaf yn fisol. Lle mae pryderon yn codi rhwng cyfarfodydd, caiff y rhain eu dilyn yn uniongyrchol gydag ysgolion i sicrhau ymyrraeth amserol.

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolch am yr adroddiad a'r ymatebion a roddwyd i gwestiynau'r aelodau. Cynigiwyd bod yr adroddiad yn cael ei gymeradwyo.

6. Blaengynllunydd Gwaith y Cyngor a'r Cabinet

Gofynnodd y Cynghorydd Bond a ddylid cynnwys Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus fel eitem graffu yn y dyfodol – cytunwyd ar hyn mewn egwyddor, yn amodol ar le ar yr agenda. – **CAM GWEITHREDU**

7. Blaengynllunydd Gwaith a Rhestr o Gamau Gweithredu'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg

Gofynnodd y Cadeirydd am wahodd aelodau i gyfarfod y pwyllgor Llywodraethiant ac Archwilio lle cyflwynir Asesiad Perfformiad Panel Cyngor y Cyngor. – **CAM GWEITHREDU**

Nododd Robert McGowan ar ran yr aelodau fod sawl eitem wedi'u hychwanegu at y rhaglen waith ers cyhoeddi'r agenda, gan gynnwys y Prif Weithredwr yn mynychu'r cyfarfod nesaf i drafod 'For Purpose On Purpose' drwy lens rheoli prosiectau lefel uwch.

Cadarnhaodd Will McLean y byddai craffu ar y cwricwlwm Cymraeg newydd, fel y'i cynigiwyd yn y cyfarfod diwethaf, yn werthfawr, gan ganolbwyntio ar ba mor dda y mae ysgolion wedi'i weithredu a helpu Aelodau i ddeall ei strwythurau, ei ddisgwyliadau a'r chwe maes dysgu a phrofiad. Byddai'r trosolwg hwn wedyn yn llywio trafodaethau ehangach am gyfeiriad addysg yn Sir Fynwy ac yn cefnogi dadleuon yn y dyfodol ynghylch cymwysterau newydd wrth i'w heffaith ddod yn gliriach. – **CAM GWEITHREDU**

8. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol

Cytunwyd ar y cofnodion.

9. Cyfarfod Nesaf: 21ain Ebrill 2026 am 10.00am